

Kreppa Kvennalistans

Yfirbragð landsfundar Kvennalistans um síðustu helgi var afar dauflegt, og innihaldið var heldur ekki uppá marga fiska. Kvennalistinn hefur átt í alvarlegri tilvistarkreppu síðustu ár og ekki tekist að færa sannfærandi rök fyrir tilveru sinni, einsog glögg kom í ljós í síðustu kosningum, þegar við borð lá að flokkurinn þurrkaðist af þingi. Það er ekkert launungarmál að nokkur hugmyndaleg togstreita hefur verið innan Kvennalistans síðustu misseri. Yngri kynslóð kvenna í floknum vill bersýnilega reyna nýjar leiðir til að ná fram markmiðum hreyfingarinnar, aukþess sem skiptar skoðanir hafa verið um veigamikil mál.

Staða Kvennalistans nú er dæmi um hvernig hlutir hafa tilhneigingu að snúast í andstæðu sína. Um þetta eru skýr dæmi. Upphaflega boðuðu liðsmenn Kvennalistans grasrótarlýðræði og valddreifingu. Nú er reyndin sú að örlítill hópur, sem enginn hefur kosið til ábyrgðarstarfa, stjórnar bæði uppröðun á lista og stefnumótun. Í öndverðu lögðu kvennalistakonur áherslu á, að ekki væri um að ræða hefðbundinn stjórnsmálaflokk, heldur hreyfingu sem tjaldaði til einnar nætur í íslenskum stjórnsmálum í því skyni að efla áhrif kvenna. Þrettán árum síðar er engu líkara en þær hugsjónir sem hann var grundvallaður á. Kvennalistakonur hafa til skamms tíma ekki verið reiðubúnar að skoða aðrar leiðir til að vinna að jafnri stöðu karla og kvenna. Allt hefur þetta valdið stöðnun og hugmyndalegri kyrrstöðu, einsog ýmsar forystukonur Kvennalistans viðurkenna.

Kvennalistakonur hafa ævinlega neitað að staðsetja flokkinn á hefðbundnu landakorti íslenskra stjórnsmála, annarsvegar á þeim forsendum að skipting í hægri og vinstri sé úrelt, hinsvegar af því Kvennalistinn verði ekki metinn á sama kvarða og „gömlu flokkarnir“ vegna hugmyndalegrar og skipulagslegrar sérstöðu. Þessar staðhæfingar eru löngu marklausar. Kvennalistinn skipaði sér utarlega á vinstri væng stjórnsmálanna, einsog allar áherslur flokksins eru vottur um. Lokaafsal á meintri sérstöðu Kvennalistans fór svo fram þegar flokkurinn tók þátt í Reykjavíkurlistanum 1992. Sú ákvörðun kostaði nokkrar deilur innan flokksins, og snerust um hvort viðhalda ætti pólitískri hreinlífisstefnu eða taka áhættu í þeim tilgangi að hafa loks bein áhrif á hvernig málum er skipað. Síðari kosturinn varð fyrir valinu, og Kvennalistinn á sinn hlut óskiptan í kosningasigrinum sem í hönd fór. *Samstaðan* var sá lykill sem dugði til að opna borgarhlíð sterkasta vígis hægri manna á Íslandi. Samstarf þeirra sem stóðu að og skipuðu Reykjavíkurlistan hefur gengið framár öllum vonum – og árangurinn er meðal annars sá að hlutur kvenna hefur batnað til muna í höfuðborginni.

Það er umhugsunarefni að vinsældir Ingibjargar Sólrúnar Gísladóttur borgarstjóra koma Kvennalistanum ekki til góða, og litlu virðist skipta þótt þingflokkurinn sé vel skipaður, nú sem endranær. Á þessu eru ýmsar skýringar, og voru sumpart raktar hér að ofan. En trúlega vegur þyngst að hinir fersku vindar sem fylgdu Kvennalistanum hafa breyst í lognmöllu – sú hreyfing sem áður var boðberi nýrrar hugsunar er orðin ták kyrrstöðu og tíðindaleysis. Þetta stafar auðvitað ekki af því að hugsjónir Kvennalistans hafi náð fram að ganga í smáu sem stóru, og því sé flokkurinn óþarfur orðinn. Óralangt er í land áður en raunverulegu jafnrétti er náð, en úrræði Kvennalistans duga ekki lengur. Nýir tímar kalla á breyttar aðferðir.

Að undanfögnu hefur krafan um uppstokkun flokkakerfisins orðið æ háværari. Það gefur góð fyrirheit, að kveikju umræðunnar nú er ekki að rekja til stjórnsmálamanna á vinstri væng að fara með skyldurullu um sameiningarmál. Krafan um samvinnu kemur frá grasrótinni og hennar sér til dæmis stað í mörgum sveitarfélögum um þessar mundir. Ungliðasamtök stjórnsmálaflokkanna hafa líka tekið frumkvæði sem spennandi verður að fylgjast með.

Sameiningarmálin verða í brennidepli á næstunni, og fólk mun fylgjast grannt með viðbrögðum innan Kvennalistans. Þá reynir á hvort kvennalistakonur vilja taka þátt í mótun öflugrar hreyfingar, sem getur borið fram til sigurs þau mannréttindamál sem Kvennalistinn setti á dagskrá íslenskra stjórnsmála. ■